

לקוטים וספורים נפלאים

פרשת קרח

"ויקח קרח" (טז, א)

לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה (רש"י) בתקופת כהונתו של הבית הלוי בבריסק, פרצה שם מחלקת גדולה.

פנה הרב לכמה מחשובי העיר שדעתם מקובלת על הציבור, שישפיעו על היריבים לכבות את אש המחלקת, אולם הללו דחו את בקשתו, בטענה שאינם רוצים

להכניס ראשם בעביה של קורה זו ומעדיפים לנקוט עמדה ניטרלית.

התנהגותכם מזכירה לי את כלבי מצרים - אמר רבי יוסף דב בחיוך, שכן אמרו חז"ל כלבים בוכים - מלאך המוות בא לעיר, כלבים משחקים - אליהו הנביא בא לעיר. והרי במצרים נמצאו גם מלאך המוות שבא להכות כל בכור בארץ מצרים, וגם אליהו הנביא שבא לגאול את ישראל, ולכן לא ידעו הכלבים מה עליהם לעשות, לבכות או לשחק, ולכן החליטו הכלבים להיות ניטרלים ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו...

"ויקח קרח" (טז, א)

מפרש רש"י, וקרח שפיקח היה, מה ראה לשטות זו? עינו הטעתו... פעם שאלו את הגאון המפורסם רבי אשר אריאלי שליט"א על סוד ההצלחה העצומה שיש בשיעורים שלו

כידוע, שיעוריו הנפלאים של הרב אריאלי, שמם הולך מסוף העולם ועד סופו, וממדינות רחוקות באים בחורים מופלגי תורה לישיבת מיר בירושלים עיה"ק כדי להאזין לשיעוריו, והאולם בו הוא מרצה שיעורו מלא ודחוק עד אפס מקום, וגם בחדרים הסמוכים נדחקים הרבה בחורים לשמוע את דבריו ע"י המיקרופון, ורבים נדחפים ליד החלונות והדלתות, וכבר זכה להעמיד אלפים רבים של תלמידים הגונים.

אחד מתלמידיו פנה לרבו, ילמדנו רבינו מהיכן זכית לכל זה, הן אמנם שיעוריך טובים ומתוקים לחיך, אבל עדיין אין זה מספיק למשוך המון גדול ונכבד כזה, ותורה היא וללמוד אנחנו צריכים במה זכית לכך ששיעוריך מתקבלים, ורבו מאוד הצמאים לשמוע דבר ה' אשר בפך.

השיבו הרב אריאלי, האמת אגיד ולא אכחד, כי גם אני בעניי תמהתי על כך, וחיפשתי מה סוד ההצלחה הגדולה הזו, עד שהחלטתי כי סיבת הדבר היא, היות ובימי בחרותי כאשר למדתי בישיבה, היה נהוג שהבחורים מקבלים דמי כיס להוצאותיהם, ומדרך הבחורים בעלי תורה לחסוך את הכסף, ולרכוש להם ספרים ללימודם במקרה הטוב, ובמקרה הגרוע סיגריות וכדו'... אמנם אנכי לא כן עשיתי, אלא השתמשתי בדמי הכיס שלי

להוצאות נסיעה בטקסי (מונית), כדי שלא אצטרך לנסוע באוטובוס הציבורי, ואנצל מראיות אסורות.

מלחמת קיום

א. בין בארי לנתני

הימים האלה הם זכוכית מגדלת מדהימה, שחושפת את מה שקורה לנו תמיד בתוך הנפש, בזמני שגרה כמו בזמני מלחמה.

כשהתעוררנו בבקר יום ששי פרשת בהעלתך, ושמענו על המתרחש במרחק אלפים קילומטרים מהגבול המזרחי שלנו - תחושת עצמה אדירה מלאה אותנו.

לא חלפו כמה שעות, וטיל היפרסוני נחת הישר על גבול בני ברק ורמת גן - ותחושת העצמה פנתה את מקומה לתרדה גדולה. אנחנו לא שולטים.

בין אזעקות לירוטים, מסתובב האדם, עם נפש רגישה ומבהלת, ומחפש פתרון לשאלה קיומית ועמקה: אז מה האמת? המצב בשליטה - או לא?

והאמת, ברגע של כנות: הרבה יותר משהשאלה הזו היא על המדינה - היא שאלה עצמית, פנימית: מי אנחנו? אנחנו מצלחים ושולטים - או חלשים וחסרי אונים?

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

לענ"ד דין גרמא, והיא שעמדה לי ששיעוריי ימצאו חן בעיני בני תורה בעזהש"ת, בזכות שעמלתי על שמירת העיניים.
(להתעדן באהבתך)

"ומדוע תתנשאו על קהל ה'" (טז, ג)

אמר רבי מנחם מנדל מקוצק: "דבר פלא הוא, שכל החולקים על הצדיקים בודים עליהם דברי הבל ועלילות שוא, שהם ההפך הגמור ממהותם, כמו על משה רבנו שהתורה מעידה עליו שהיה עניו מכל-אדם, ובני קרח אמרו עליו שהוא בעל גאווה, וטענו נגדו ומדוע תתנשא על קהל ה'..."

"וישמע משה ויפול על

פניו" (טז, ד)

מדוע נפל על פניו? ניתן להסביר שמה הפיל את עצמו בכוונה על פניו, כדי למנוע מקורח ואנשיו למות באותו רגע, או לאבד את רכושם. הן אמרו חז"ל (נדרים ז:): שכל מי שנעצו בו החכמים את עיניהם, מתוך כעס והקפדה, לא יתכן שלא ניזק מכך - או שמת, או שהפך לעני. כדי להותיר לקרח ואנשיו אפשרות לשוב בתשובה, בטרם ינזקו, הפיל משה את עצמו על פניו, כדי שעיניו לא יראו אותם.
(רבי יונתן איבשיץ)

"שמעו נא בני לוי"

(טז, ח)

כשנסעתי לארצות הברית בפעם הראשונה לביסוס מוסדות התורה, בקשתי להתברך מפי הרבי מסאטמר זצ"ל. שאל: מי אתם? אמרתי: הייתי בן ישיבה עצור בסיביר.

מה שמך? יעקב. ושם משפחתך? גלינסקי. שמעתי עליכם, מה מבוקשכם? אמרתי: לקבל ברכה להחזקת מוסדות התורה. פנה אל הגבאי: תן לו ברכה מרובה, אלפיים דולר. אמרתי: באתי לבקש מהרבי ברכה, ולא כסף!

ב. בין גאווה לנאוש

מסע החיים האנושי עובר בין המון סוגי רגשות. כל הרגשות כלם מתחלקים בין שתי קבוצות: גאווה - ונאוש.

גאווה - היא תחושות שמספרות לנו ספור של שליטה אנושית, שאנחנו בטוחים במקום שלנו.

נאוש - היא התחושה שמסתתרת מאחורי הפחדים והחרדות, הכשלונות והחסר אונים.

השאלה הזו לא מפסיקה להעיק לנו. באפן לא מודע אנחנו כל הזמן עסוקים בלמצא הוכחות לכך שאנחנו שולטים על החיים.

ג. בין אזעקה להדחקה

לא פלא, שהימים האלה גורמים לנו לחרס שקט. פתאום, בבת אחת, צפים בנו כל כך הרבה הוכחות לשתי הצדדים של הספק...

מצד אחד, העבודה שאנחנו נמצאים כרגע בצד המנצח - גורמת לנו לזיחיות ותחושת שליטה.

ומצד שני עומדים אותם רגעי אימה, בהם אנו עומדים בממ"ד ויודעים - אין לנו שום שליטה על מקום הנפילה הבאה.

ד. בין שני קולות

השאלה הזו היא מלחמה פנימית אינסופית. בתוכנו קיימים שני קולות שנאבקים זה בזה בלי הפסקה. קול אחד צועק: אתה שולט! אתה בעל הבית!

והקול השני: אתה לא שוה כלום! אין לך סכוי!

כל הבעיות הרגשיות - נובעות מהנסיון לפתור את השאלה הזו. כל הסכסוכים, הבעיות החברתיות - הכל נובע מהנסיון להבין האם אני שולט במצב או לא.

ובשהקדוש ברוך הוא רוצה לעזור לנו להתמודד נכון עם הבעיה הקיומית הזו - הוא מביא מלחמה לעולם...

"ויקח קרח" (טז, א)

מדוע נאמרה לשון לקיחה? מפני שקרח בקש לקחת לעצמו גדלה ושררה בלי לקבלה ממרום, וזו היתה טעותו, שכן אין לאדם ליטול לעצמו טובה וגדולה, אלא אם כן מעניקים לו את הדבר מן השמים, ואין בכוחו של אדם לקחתה בעצמה....

(הרבי ר' בונים

מפשיסחא)

"ויקח קרח" (טז, א)

בעל ה"אמרי אמת" מגור נשא פעם דברים בגנות המחלקת, ובדבריו סיפר על עשיר אחד ששני חתניו היו סמוכים על שולחנו, אחד היה רגיל במאכלי בשר והשני במאכלי חלב, ולכן היו אוכלים בנפרד את סעודותיהם.

לימים ירד החותן מנכסיו, ולא היה באפשרותו לתת להם אלא לחם צר ומים לחץ.

ראה החותן כי הם ממשיכים לאכל בנפרד, ואמר: בעבר, כאשר זה אכל בשר וזה אכל חלב, היה עליכם לאכל בנפרד בדין, אולם עתה שאין לנו אלא לחם ומים, למה נפרד?!

ואף בנו הדבר אמור -

הסביר הרבי את משלו - שהרי בדורות הראשונים היו הבדלי שיטות וחילוקי דיעות בין קהילות ישראל, ולכן נפרדו הדרכים, איש על מחנהו ואיש על דגלו, אולם כיום שהדור ירוד והתורה מתמעטת, מה לנו להיאבק בינינו, הרי כולנו נמצאים במאבק אחד נגד מהרסי הדת, ואם כן פירוד ומחלקת לשם מה?!

לעי"נ האשה החשובה

מרת **מרים יוכבד** ב"ר **צבי ליבוביץ** ע"ה

כ"א מר חשון תשפ"א

ענה: אין ברכה שורה על כלי ריק.

כעבור זמן נכנסתי לאחד מעשירי קהילת סאטמר בבורו פארק.

התעניין: המוסדות נתמכים על ידי המדינה? אמרתי: תמיכה בסיסית, שאינה מגיעה לרבע התקציב.

אמר: כחסיד סאטמר אני מנוע מלתת למוסדות המקבלים כסף מהמדינה.

אמרתי: כחסיד סאטמר, ודאי תשמח לשמוע שהרבי נתן לי אלפיים דולר. קיים אפוא מצות עשה של הליכה בדרכי החכמים, ובמיוחד חסיד בעקבות רבו!

טען: לרבי מותר לחרוג מהוראתו, ואני חייב לציית לה!

אמת. אמרתי: אני האחרון שאסית אותך שלא לנהוג כצווי רבך. אבל תנהג עמי בכנות: אם אתה מציית לו באופן מלא בכל העניינים, אני מבקש מאומה, אבל אם יש עניינים בהם אינך מציית לו, אין זו אלא התחמקות!

מיד העניק תרומה בסך חמש מאות דולרים!...

"ואהרן מה הוא כי תלינו עליו" (טז, יא) רבי מאיר אריק מטורנא ביאר פסוק זה באופן נפלא.

ידועים דברי חז"ל, שהאדם ניכר בשלשה דברים, בכיסו, בכוסו ובכעסו, אולם בני ישראל לא היו יכולים לתהות על

קנקנו של אהרן הכהן ולבדק את מהותו, שכן 'בכיסו' לא היה בדור המדבר, שכולם התפרנסו מהמן וקבלו עומר לגולגולת, גם לא 'בכוסו', שהרי שתווי יין אסורים

בעבודה ואהרן לא שתה יין, מה שנותר אפוא, זה רק

'בכעסו', וזו טענת משה 'ואהרן מה הוא' - אם תרצו לדעת טיבו של אהרן, 'כי תלינו עליו' נסו להכעיסו והכירו את מהותו...

"ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם" (טז, לב)

על אותה שעה נאמר (תהילים קו, יז) תפתח ארץ ותבלע דתן ותכס על עדת אבירים.

בספר "תורת גבריאל" מביא הערה מעניינת ותירוץ נפלא בשם אומרה: בעל-בית מופלא וירא אלוקים מהורודנא בשם ר' דובער מאלשיך: מדוע הפסוק פותח רק בדתן עצמו - ואילו לגבי 'רעהו' אבירים הוא מזכיר גם את 'עדת אבירים'?

אלא, כפי הנראה, היה דתן גדול מאבירים אחריו, כי על כן הוזכר תמיד ראשון לאבירים אחריו, ולכל אחד מהם הייתה עדה בפני עצמו, וכאשר היו הולכים בשורה - היה דתן הולך בראש, והעדה שלו אחריו, ואחר כך הלך אבירים, ועדתו השתרכה מאחוריו.

נמצא, איפוא, שכאשר פתחה הארץ את פיה - פגעה בדתן בראשונה, ואחריו נבלעו גם עדתו, ואחר כך נבלע אבירים ועדתו אחריו.

ואם כן, התיאור בתהילים ברור ומדויק: תפתח ארץ ותבלע דתן - בראשונה ואחר כך את

הבאים אחריו, ואז את אבירים, ונמצא שהארץ כיסתה על עדת אבירים, שהיו האחרונים ליפול...

(ושלל לא יחסר)

ה. בין חיים למות

מה פשר המצוה של 'ובחרת בחיים'? האם הבחירה האם לנשם עוד נשימה או לפעם עוד פעימת לב היא ביניים שלנו?!

אלא, מצות הבחירה היא - לבחור במי שהחיים הם שלו. כאשר נצבות בפני שתי אפשרויות: לבחור בשליטה שלי, או לשחרר את האחיזה הדמיונית הזו ולהעביר אותה למי שהחיים באמת שלו - אומר לנו הקדוש ברוך הוא: תבחרו בי.

השאלה היא: איך אפשר לדרש מאתנו דבר כזה? איך זה אפשרי בכלל?!

ו. בין ענש לאהבה

מספר על יהודי חכם - אף אביון מרוד. ככל בקר היה מחלק לכל אחד מתשעת ילדיו פרוסת לחם אחת - וקצת 'מרמולדה' מתוקה...

באותו בקר התנהג אחד הילדים בצורה לא הולמת, והאזנה הצפויה לא הועילה.

כשהתישבו כלם לארוחה, כל הילדים קבלו מרמולדה. הילד השובב לא. אבל אז, הבחין הילד באביו המתישב לארוחה, ובצלחתו - פרוסת לחם, וזהו. גם האבא לא לקח מרמולדה.

האמירה הזו - ילד אהוב שלי, אני מעניש אותך, אבל ממשיך להיות אבא שלך - היא זו שמעניקה את החנוך האמיתי!

כי כשהקדוש ברוך הוא רוצה לעזר לנו לחזור למקום הנכון ולבחר בו - הוא נותן לנו את שני הקטבים האלה: מצד אחד - מעניק לנו הצלחה, מוכיח לנו אהבה, ומצד שני - מעניק לנו אתגרים, מוכיח שאנחנו לא יכולים לבד.

ז. בין גדלות לשפלות

וכוח ארץ התנהל בין שני האחים הקדושים, הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זושא: מהי הדרך הנכונה להתחבר לבוֹרָא העולם? הרבי ר' אלימלך אמר: התבוננות בגדלותו של השם היא הדרך. ואלו הרבי ר' זושא טען: ככל שנתבונן בשפלות שלנו - נגיע להכרה בגדלותו של השם.

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

"ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתייהם רבינו עשה "מנהרות תופת" מתחת לקרח וחבורתו, ואז

ברגע הנכון התפוצצה המנהרה והם נפלו פנימה, עפ"ל.

לכן כתב הפסוק "ותכס עליהם הארץ", כי את החלק הראשון של הבליעה עוד אפשר היה להסביר כנ"ל, אולם איך יתכן שמיד אחר כך כיסתה עליהם הארץ?

בזה הכירו כולם שהיה כאן נס גדול והשגחה פרטית, וידעו כי משה אמת ותורתו אמת ונאבד קרח וזכרו לא ייזכר ולא ייפקד.

כן יאבדו כל אויביו ה' ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.

(לאור הנר)

"נתתי כל מעשר בישראל" (יח, כא)

אל החזון איש הגיע פעם אברך צעיר שזה עתה הקים את ביתו, ושאל אם במצבו הכספי הרעוע, בהיותו שקוע בחובות גדולים עקב רכישת דירה ורהיטים, מוטלת עליו על-פי הדין החובה להפריש מעשר כספים?

איני רוצה לדבר מנקודת מבט הלכתית - אמר החזון איש - אולם מתרחשים לרוב מקרים שאין להגדיר כצרה ממש, כגון הצטננות וכדומה, שיש בהם הוצאות כספיות של תרופות וביטול זמן, ואת אלה בוודאי יכולים לחסוך על ידי הפרשת מעשר כספים, ואפילו דברים גדולים מאלו חוסכים בה...

המגיד ממעזריטש הכריע: שתי הדרכים נכונות, אבל ההתחלה - צריכה להיות מתוך הכרה בשפלות העצמית... כשהרבי ר' זושא מדבר על כך שהאדם צריך להגיע מ'שפלות עצמו' ל'גדלות הבורא' - הוא מדבר על אותם רגעים שהאדם אכן מגלה את שפלות עצמו, ושואל: אם אני לא שולט, אז איך יש לי זמנים של הצלחה? חייב להיות שיש כאן בורא גדול ששולט על חיי!

הרבי ר' אלימלך אומר: באותם רגעים בהם אתה חווה הצלחה - אל תשכח את רגעי השפל שלך! אז איך בכל זאת קורים לי הדברים הטובים האלה? חייב להיות שיש כאן בורא ששומר עלי!

ח. בין שתי המלחמות

האדם צריך להחזיק בתוך לבו שני מחסני נשק עצמתיים: במחסן אחד - את כל רגעי ההצלחה, ובמחסן השני - את כל הכשלונות.

ואז, כאשר תבוא המלחמה האמתית, כל מה שעליו לעשות זה לפתח את המחסן המתאים ולשלף את הנשק הנכון!

בדרך כלל אנחנו נוטים לשלף את הנשק ההפוך: ברגעי כשלון - נזכרים בכשלונות, וברגעי הצלחה - במחסן ההצלחות.

אומר המגיד ממעזריטש: שים לב שאתה פותח את המחסן הנכון!

ברגעי כשלון - תזכר בהצלחות, ותבין שהקדוש ברוך הוא לא עוזב אותך.

וברגעי הצלחה - אל תשכח את חסר האונים שלך, ותבין שההצלחות לא שיכות אליך.

ט. בין שבט למשען

הנדידה הזו, בין כשלונות להצלחות, יכולה להיות המסלול לחבור אמיתי לבורא!

הקדוש ברוך הוא מעביר אותנו דוקא במסלול הזה, בין 'שבט' ל'משענת', בין מכות קשות - לסייעתא דשמיא אדירה, כדי לגרם לנו להבין שהתקוה לא נמצאת בגוף הגשמי הבלתי שולט - אלא רק בו יתברך שמו!

זוהי העזרה השמימית שלו אלינו, לסייע לנו לבחר בחיי החיים...

(ע"פ נקודות של אור - ספינקא)

ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש" (טז, לב)

עשיר מופלג אחד, שהיה מוחזק כל ימיו כבעל ממון רב, שבק חיים לכל חי. כשבאו לחלק את ממונו, התברר כי לא מיניה ולא מקצתיה, וכל השמועות על עשרו הרב היו בגדר אגדות עם בלבד.

אמר על כך הבית ישראל מגור בהלצה: עכשיו אני מבין מדוע שגור בפי העולם להפליג ולומר על בעל ממון כי הוא עשיר כקרח, שכן עד היום לא נתברר אל נכון,

אם קרח באמת היה עשיר או לא, שכן נבלע עם כל כספו באדמה, ואף העשיר החי עמנו, אין איש יודע מה באמת יש באוצרו, ולכן מכנים אותו עשיר כקרח, כי שמא אינו אלא אביון ומאחז עינים...

"ותכס הארץ ויאבדו מתוך הקהל" (טז, לג)

צריך ביאור, כיון שכיסתה עליהם הארץ ברור שיאבדו!

באר ה"דעת סופר": היו אז, וגם יהיו תמיד, אנשים המחפשים הסברים טבעיים לכל דבר, ואותם אנשים רצו לומר שמה

א גוט שבת